

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Narednine in inserate sprejema upravništvo v Katol. Tiskarni Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-niskih ulicah št. 2, I, 17.

Izhaja vsak dan, izvenem nedelje in praznike ob pol 6. uri popoldne.

Štev. 115.

V Ljubljani, v petek, 22. maja 1903.

Letnik XXXI.

„Sempre avanti!“

Tako je govoril v Tridentu Olivieri, ki je pozival italijanske vseučilišnike k demonstracijam.

V Padovi pa so vpili: »Evviva Trento, Trieste e Vittorio Emanuele III.«

V sredo so bile v Benetkah večje demonstracije. Že opoldne so neki mladi ljudje z vpitjem prenašali italijansko zastavo po Markovem trgu. Za večer so se pa pripravili. Ker tu ni vseučilišnikov, so prevzeli ta posel gojenci umetniške in trgovske šole. Zvečer je igrala kot po navadi godba na Piazzetti. Kakih dva tisoč mladih ljudi je prikorakalo z italijansko zastavo, katera je imela v znak žalosti nad krivicami, ki jih trpe Italijani, črno priveso. Pokazalo se je, da so bili demonstranti zmenjeni z godbo in policijo. Med godbo je namreč zastava stala poleg bande. Med premorom so govorili razni govorniki, zdaj v via Piazzetti, zdaj na Markovem trgu. Za govori je pa vedno mestna godba (!) kot „tuš“ med velikanskim ploskom zaigrala kako italijansko in protivavstrijško pesem. Na trgu sv. Marka so se žgali več nemških listov in tudi avstrijsko zastavo. Policija ni demonstrantov niti najmanjše ovirala, ampak se jim prijateljsko smehljala. Vrišč je trajal od 9. do 10. ure zvečer. Klici »Evviva Trieste! Abbasso i Tedeschi! Abbasso Austria!« so odmevali.

Mnogoštevilni tujci so gledali ta prizor. Stvar se je izvršila brez drugih dogodkov. — Dalje se nam poroča še o dogodkih v Benetkah:

Dijaki s alikarske akademije so med poukom prišli v trgovsko šolo in so hoteli, da se tam njim na ljubo preneha s poukom. Ravnatelj jih je komaj pomiril. Šli so pred spomenik Tommaseov in tam vpili, da se morajo Trident, Trst, Istria in Dalmacija združiti z Italijo. Vsa banda je šla potem pred avstrijski konzulat. Italijanska vlada je storila edino le to, da je, dobro vede za demonstracije, toliko zavarovala konzulatno poslopje s policijo, da kričarji niso mogli vdreti vanje. Tu so vpili, in s sosednih hiš so jim mahali z rutami in izobešali italijanske zastave.

Avstrijski konzulat je bil kakor oblegan — naj avstrijska vlada varuje svoj vglad v tujini! Tu pred zastopstvom avstrijske države so vpili dijaki, da se morajo avstrijski Italijani združiti s kraljestvom!

Dijaki so šli pred stanovanje profesorja zgodovine dr. Camina, in ta je z okna doli hujskal dijaštvo proti Avstriji. Tako delajo državni profesorji v Italiji. Nato so poizkušali napad na avstrijski konzulat. Ker po suhem skozi ozke ulice niso mogli prodreti v masah, so šli demonstrantje na ladje. Dobili so na razpolago dva parobroda in mnogo gondol. Komaj jim je policija zabranila, da niso vdrli v palačo. Nosili so seboj avstrijsko zastavo. Pred konzulatom so jo strgali na kosce in sramotilni klici vrgli v kanal.

Nato so šli na »Slovansko obrežje«, kjer so pred spomenikom Viktorja Emanuela II. reklamirali avstrijske provincije za Italijo.

Isto so storili pred agenturo »Assicurazioni Generali«.

Pri večernih demonstracijah je med klici »Evviva Trento e Trieste!« mestna godba dvakrat igrala Garibaldijevo himno. Na trgu svetega Marka je k demonstrantom pristopil italijanski Tirolec s soprogo, ki je vpričo vseh poljubljajal s črtno prevlečeno italijansko zastavo, kar je seveda dalo povod velikim ovacijam. — V Veroni je društvo »Dante Alighieri« pozvalo dijaštvo in prebivalstvo k velikim demonstracijam v četrtek. — V Bologni je na protestnem shodu govoril profesor Venezian iz Trsta! Demonstranti so pred avstrijskim konzulatom žvižgali in zasramovali Avstrijo. — V Paviji so bile velike demonstracije. Med klici »Abbasso l' Austria« so strgali in pohodili avstrijsko zastavo. Med dijaki so po ulicah marširali tudi — vseučiliški profesorji! — V Padovi se je ustanovil krajevni odbor zveze »Pro irredentismo«. Ta zveza si je postavila za namen po vseh italijanskih mestih, zlasti po univerzah organizirati demonstracije proti Avstriji.

Odbor je sklenil v svoji seji dne 20. maja, da bo v najožji zvezi z odbori iste zveze v Trstu, Istri, Dalmaciji in v Tirolah! Za pomoč se je obrnil odbor do generala Ricciotti Garibaldi. Padovanski krajevni odbor si je izbral društveno ime »Trento e Trieste!«

Oficelni glas o krizi v poljskem klubu.

Po dolgem molku se je v sedanji krizni debati oglašil vendarle tudi krakovski oficielni »Czas«, da pove svoje mnenje o klubovem načelniku poslancu vit. Jaworskem. Njegova zadevna sodba se glasi: Politiško delovanje gospoda Jaworskega ni vzbudilo v nas nikakega navdušenja, čeprav mu ne moremo odrekati najboljših namenov in najboljše volje ter mu moramo priznati maršakovo zaslugo. V najvažnejših vprašanjih pa, od katerih po našem mnenju zavisi bodočnost dežele, v administrativnih in političkih vprašanjih, ki jih je spravila na dnevni red nam najbližja stranka, ni stopil nikdar na njeno stran, marveč se je izjavil vselej proti njej. Talentiranih in za delo sposobnih mož ni znal zbirati okolu sebe ter si ustvariti močne obrambe proti sovražnikom. Ravno valed tega pa njegovo političko delovanje ni bilo vselej lahko umljivo. — No, če tako piše glavno strankino glasilo o voditelju, ki še ni dal iz rok klubovih vajeti, je to pač dokaz, da Jaworski že davno več ne uživa zaupanja klubove večine. Valed tega že smemo verjeti poročilom, da je Jaworskega stališče v ključu izjavam ministra Pientaka tako omajano, kakor nikdar poprej, ter da se je pojavila v poljskem klubu predsedniška kriza, ki se reši v najbližnjem času. Na Jaworskega mesto se imenuje grof Dzeduszycki, njegov namestnik bo pa grof Wodzicki. »Nova Reforma« se pa le čudi, kako da klubova večina že prej ni opazila velikih napak voditelja Jaworskega. Mogoče kandidatje za njegovo mesto ter za predsedstvo sploh ne marajo več dalje čakati.

Iz ogrske zbornice.

V sredini seji ogrske zbornice sta imela zopet skoro izključno besedo le poslancu Ugron in Hollo, ki sta vložila daljši interpelaciji v zadevi razmerja med krono in prebivalstvom oziroma o sed. stanju. K dnevnemu redu sta govorila edino le baron Kaas, član ljudske stranke, ki je nastopil nekako pomirjevalno, in pa Košutovec Ratkay, ki je kratko izjavil, da ni za Szellove grehe nobenega drugega sredstva nego demisije, potem pa nadaljeval: Obstrukcija proti vojni predlogi je častna za narod, ker se tu gre za zakonita prava dežele. Ministerski predsednik naj cesarju pojasni položaj in nezmo-

nost izvedbe vojne predloge, enako pa tudi sklep neodvisne stranke, da se hoče boriti za pravico naroda in če tudi ženo stranko v revolucijo. — V interpelaciji vpraša Ugron, če je Szell cesarjevo bivanje v Budimpešti porabil v to, da se potem sprave stori konec sedanjemu brezbudgetnemu stanju; če je svetoval vladarju, naj se pouči o položaju in njega razvoju tudi od drugih voditeljev naroda in ne samo od članov kabineta; so se li dalje vršile v to svrhu audience in ali je vlada voljna pri zadevnih posvetovanjih s krono staviti take predloge, da se vladno delovanje vrne na stari tir in zadovolji javno mnenje. Vlada pa naj ve, da je popolno brezplodno delo, če se naročajo gotove zaupnice mestnih zastopstev, in z njimi prihaja pred vladarja. S svojim odporom nočemo premagati vladarja, pač pa prisiliti vlado, da po želji naroda predloži vladarju svoje zakone.

Iz kulturnega boja v Franciji.

Poročali smo zadnjič o odločnem nastopu bivšega jezuita p. Coubé in župnika Valadierja, ki mu je vlada takoj ustavila plačo. Sedaj je prejel imenovan župnik od p. Coubéja naslednje pismo: »Zvedel sem, da vas je vlada kaznovala, ker ste branili v moji osebi duhovniško svobodo do govora. Ker sem jaz dal poved, da ste oropani po pogodbi določenih dohodkov, se čutim dolžnega, da vam te nadomestim. V to svrhu nameravam prirediti vam v korist vrsto predavanj. Moji poslušalci bodo z največjim veseljem poslušali se te prilike, da vam pokažejo svoje obhajevanje nad vašim pogumom — — — V zbornici je v sredo poslanec Engerand silno ostro prijel vladno radih zadnjih dogodkov v pariških cerkvah. Govornik zahteva, naj vlada odredi, da bodo mogle ženske in otroci v cerkev, ne da bi se podajale v nevarnost, da jih ubijejo. Ob enem zahteva svobodo za verske vaje. Govornik konstatira dalje, da Francija ravno v tem hipu zapuša svoje misionarje, ko izkuša nemški cesar pridobiti pokroviteljstvo nad kristijani v orientu. Ostali govorniki so očitali Combesu, da deluje na razpad Francije v sporazumu s socialisti in sam izživlja meščansko vojsko, ki bo ravno sedanjemu sistemu največ škodila. V nadaljni debati, ki je bila ta dan zaključena, se je oglašil seve tudi ministerski predsednik Combes, ki je skušal zavračati ostre napade braniteljev katoliške cerkve in opravičiti vladno postopanje. Njegove besede so pa izvale večinoma le ironičen posmeh pri opoziciji. Konec govora je mej drugim tudi povedal, da se ne misli še umakniti, ker baje ni mogoče najti ministerstva, ki bi z novo zborniško večino premagalo sedanjico. Sklepom razprave so pa bili odklonjeni vsi predlogi, ki so zahtevali takojšnjo odpoved konkordata, ločitev cerkve od države in odpravo budgeta za bogoslužje. Obveljala je le s 313 proti 237 glasovom navadna zaupnica vladi, ki tako »dobro zatira premoč klerikalizma in dela za svobodo kultov«.

Ruski list o bolgarski krizi.

Z odstopom Danevega ministerstva se peča seve tudi ruski list »Novosti«, ki pravi, da ta kriza ni prišla nepričakovano, potem pa nadaljuje: S stališča makedonskega odbora je bil Danevov kabinet že davno izdajalsk ter je bilo gotovo, da od njega ni ničesar pričakovati za makedonsko stvar. Knez Ferdinand se je na svojem povratku nahajal res v neprijetnem položaju. Na krmilu so bili močje Cankove stranke, ki so si pri zadnjih volitvah v sobranje znali pridobiti znatno večino, kar bi imelo biti dokaz, da so uživali zaupanje prebivalstva. Tudi v Petrogradu so z velikim dopadanjem zrli na bolgarski kabinet in njegove korake, ki so ugajali ruskim politikom. A s tem pa ni bilo ustrezno makedonskim odborom, in na drugi strani pa tudi ne sultanu. To pa knezu ni bilo po volji in hotel si je sestaviti ministerstvo, ki sicer ne bo v nasprotstvu z rusko vlado, a tudi ne s sultanom, obenem pa na skrivaj čim največ mogoče podpiralo težnje makedonskega odbora.

Grki in Turki.

Grki, ki igrajo ob sedanjih nemirih na Balkanu sploh zelo čudno ulogo, so storili turškemu sultanu, svojemu »prijatelju«, zopet veliko uslugo. Carigradski list »Ikdam« poroča, da so nekateri grški častniki v ime več tisoč Grkov, med temi 150 častnikov, obrnili na turško poslanstvo v Atenah s prošnjo, naj jih sprejme v turško službo, da bodo zasledovali bolgarske čete. Poslanstvo jim je pa neki odgovorilo, da zadostujejo za ta posel turški vojaki in orožniki in da bodo bolgarske čete kmalu zatrte. — Pri nekem banketu na atenski univerzi povodom kraljevega imendne je dijaštvo stoji poslalo sultanovo himno ter tega pozdravljalo z živjo klici. Konečno se je pa še podala deputacija dijakov k turškemu poslanstvu in ondi izrazila svoja voščila za sultana. Seveda je to sultana vradostilo in častnikom kakor tudi dijakom je izrazil svojo posebno zahvalo. Kaj bi neki rekli k temu stari Helenci?

Iz brzojavk.

Budgetni provizorij in paragraf 14. Vlada se je neki že prepričala, da budgetni provizorij za drugo polovico leta ne bo rešen pred 1. julijem, valed česar ga namerava uveljaviti s pomočjo paragrafa 14. V to svrhu bo pa državni zbor koncem junija odgođen in sklican zopet prve dni junija. — Praski deželni odbor je v sredo z glasovi 11 do 6 odločil, razun odsotnega Herolda, in Nemecev glasoval za protest diakonov v topliško bolnico. Proti so glasovali dva konservativca in češki agrarec. Deželni maršal knez Lobkovic in grof Schönborn sta vneto govorila za katoliške redovnice. — Grof Potocki bo 7. junija imenovan galskim deželnim maršalom. Službo nastopi 12. junija. — Italijanski kraljin predsednik Loubet obiščeta v juliju angleškega kralja. — Izvolitev grofa Ballestrema, dosedanega predsednika nemškega državnega zbora, je baje v znatni nevarnosti, ker ga ne bodo podpirali Poljaki in nemški Hakatisti. Centrum seveda vkljub temu še ni izgubil vse nade.

Odstop zdravniške zbornice kranjske.

Zdravniška zbornica kranjska odločila je, kakor smo že poročali, vse svoje mandate. V »Oesterr. Aerzteksam-merblatt« objavljena je spomenica, katero je poslala zbornica v tej zadevi na c. kr. deželno vlado. Ta spomenica se glasi:

Dne 17. aprila letos so se sošli zborniški člani in namestniki, da se posvetujejo o položaju zdravniškega stanu in zdravniških zbornic v Avstriji, kakor tudi o zadevnih razmerah na Kranjskem. Izid tega posvetovanja je bila odločitev vseh mandatov v kranjski zdravniški zbornici, o čemur se je obvestila c. kr. deželna vlada za Kranjsko. Ta je dopisala dne 23. aprila 1903, št. 8438, naslednji dopis:

Vlogi z dne 18. aprila t. l. posnemljem iskreno občalujoč, da so vsi člani čestite zdravniške zbornice kakor tudi njih namestniki odložili svoje mandate.

Predno pa odredim tej zadevi primerne nadaljne korake, naj izvoli čestita zbornica sem naznaniti razloge, ki so bili merodajni za odložitev mandatov, ker se glasom paragrafa 8. zborniškega zakona z dne 22. decembra 1891 (drž. zak. št. 6 ex 1892) izvolitve brez tehtnih razlogov ne smejo odkloniti in veljajo za dobo treh let ter je dopustna odložitev mandatov pred pretekem volivne dobe, torej enako kakor odklonitev izvolitve, le tedaj, če so za to dani tehtni razlogi.

V ostalem menim, da moram čestito zbornico opozoriti tudi na daljnjo določbo omenjenega paragrafa, glasom katere morajo izvoljeni funkcionarji dalje voditi zborniške posle, dokler jih mesto njih ne prevzamejo novoizvoljeni.

C. kr. deželni predsednik: Hein s. r.

Na ta dopis se je odgovorilo dne 11. maja z naslednjim utemeljevalnim poročilom in spomenico:

Visoki c. kr. deželni vladni na Kranjskem!

Kranjska zdravniška zbornica je odložila svoje mandate, ker jej na nezadostnem temelju sedaj veljavnega zakona z dne 23. decembra 1891 ter ob pomanjkanju podpore od strani vseh oblastev ni mogoče izvršiti svoje naloge.

Ta korak ni vseh kakega trenutnega sklepa, marveč se je pripravljala v zadnjih letih pod vednim vtiskom, da nobena oblast ne kaže za zdravniške zbornice onega zanimanja, kakor ga nujno potrebuje tako mlada ustanova, kakor so zdravniške zbornice, kakor tudi ne onega spoštovanja, kakoršno smejo opraviti zahtevati.

Zakon z dne 22. dec. 1891 je tako pomajkljiv, da so se že na raznih zborniških kongresih vršile razprave o njegovi izpremembi. Da so vkljub vsem dobrim nasvetom bila vsa ta posvetovanja ne samo brezuspešna, marveč da so bili tudi vsi zborniški kongresi tako brezploдни, je bil eden vzrokov, da se nam je ogenilo delo.

Vsa oblastva nimajo za zakonito stanovsko zastopstvo zdravnikov ne samo nikakega zanimanja, marveč povzročajo tudi težkoče njihovemu zakonito zajamčenemu delovanju. V dokaz naj služijo one odredbe raznih deželnih vlad, ki so razveljavile zborniške sklepe radi zdravniških mest pri bolniških blagajnah, akoravno so izšli ti sklepi le iz dolžne skrbi zbornice za stanovsko čast in imeli namen zatreti naraščanje onih stanu nevrednih elementov, ki z nižjimi ponudbami še bolj ponižujejo že itak globoko ponižani nivo zdravniške eksistence. Te obziranja vredne razmere so napotile enega zadnjih zborniških kongresov do sklepa, naj se vroči notranjemu ministru zadevna spomenica. Ko je minister obljubil, da sprejme zdravnike, podali so se zborniški predstavniki z Dunaja, iz Brna in Lvova, katera poslednja sta prišla nalašč na Dunaj, k ministru, toda vkljub obljubljeni avdenci — kakor smo posneli iz časnih poročil — jih ni sprejela, marveč neki mladi uradnik, ki mu je bilo naročeno od ministra, naj sprejme spomenico in jih zagotovi ministorve naklonjenosti. Menimo, da bi si n. pr. pravosodni minister nikdar ne upal tako postopati napram deputaciji odvetniških zbornic. Kaj koristi, če so bili tedaj ogorčeni zdravniki cele Avstrije; zdravniki so vendar stan, od katerega zahteva država samo žrtve, ne da bi jim storila le najmanjšo uslugo, ker baš pomanjkuje razuma in spoznanja za važnost zdravniškega stanu.

Zdravniška zbornica kranjska je svojedobno radi razveljavljanja nekaterih sklepov od strani visoke c. kr. deželne vlade na Kranjskem vložila ugovor na notranje ministerstvo in potem na upravno sodišče, ker se je dogodil formalni pogrešek in očito kršil § 14 zakona z dne 22. dec. 1891. Toda mesto da bi se bila konstatirala storjena napaka, se zavrne ugovor tudi od strani upravnega sodišča, in sicer z motivacijo, ki jo moremo smatrati le za prisiljeno interpretacijo zakona; kajti ako se gre v interpretaciji zakonov tako daleč, da se t. d., da zakonodajavec v dotičnih paragrafih sicer ničesar ni rekel o kakem gotovem dejstvu, pač pa nanje misli, potem se more vsak zakon tako interpretirati, kakor je primerno za zadevni slučaj.

Po teh, splošno stališče avstrijskih zdravniških zbornic zadevajajočih opravičenih pritožbah preidemo sedaj na posebne razmere na Kranjskem.

Odkar obstoji zdravniška zbornica kranjska, so se njeni člani resno trudili, da zadostne ne samo dolžnostim, ki jih jim nalaga zakon, in nalogam kolegialnega in stanovskega mišljenja ter se tudi ozirajo na važna sanitarna vprašanja, marveč da stopijo tudi v ožjo dotik z visoko c. kr. deželno vlado, posebno z vprašanji itd. o zakonitih določbah, ki se ne tičejo zdravnikov itd. Žal se ni doslegla ta stika radi pomanjkanja zanimanja od strani oblastev. Kranjska zdravniška zbornica je v celi dobi svojega obstoja imela le enkrat čast pozdraviti pri svojih sejah zastopnika visoke vlade. Ravno potom ustnega razgovora se pa da marsikaj rešiti krajše in temeljiteje, kakor potom dolgotrajnega dopisovanja. Na zakonito zajamčeno pravico sodelovanja njenih članov pri razpravah deželnega zdravstvenega sveta se je le dvakrat oziralo, akoravno so bili na dnevnem redu imenovanega strokovnega sveta večkrat predmeti, ki bi bili valed svoje zveze s splošnimi stanovskimi interesi opravičili poziv zastopnikov zbornice.

Razpravam, oziroma sklepom zbornice ni visoka deželna vlada posvečevala nobenega zanimanja, kajti sicer bi ne bilo mogoče, da je razveljavila sklepe — kakor one glede mojsterskih bolniških blagajen — še le po preteku štirih let, in druge — glede izrednih zdravniških izvedencev pred sodiščem — še le po nalogu ministerstva za notranje zadeve. Zbornica se je gibala pri teh sklepih strogo na zakonitem potu in vkljub temu se je proti njej tako postopalo. Tako postopanje oblastev ne pospešuje niti

zborničnega veselja do dela niti ugleda tako mlade ustanove.

Prav posebno užaljeno se je pa čutila kranjska zdravniška zbornica v svojem ugledu in časti — tudi nasproti zborniškoobveznim zdravnikom — z odlokom visoke c. kr. deželne vlade z dne 2. aprila 1903 št. 2463, s katerim se je ugodilo ugovoru dveh zborniško obveznih članov, vkljub temu, da sta ta dva ugovarjala kazni, ki se jima je naložila na zakoniti podlagi radi protizakoni tega postopanja. Če je bila visoka c. kr. deželna vlada mnenja, da se je v tem slučaju dogodila formalna napaka glede funkcije zborniškega načelnstva kot častnega sveta, bi bilo lahko mogoče, zbornico kratkim potem nato opozoriti in priporočiti obnove postopanja. Nasproti odloku visoke c. kr. deželne vlade pa zastopamo stališče, da smo imeli mi prav; kajti ker se je šlo le za izvedbo zadostno objavljenega, od strani c. kr. deželne vlade ne razveljavljenega sklepa, je poslovalo v smislu zakona in poslovnega reda zborniško načelstvo isto dobo kot častni svet in je moglo torej izvesti celo postopanje, ne da bi se moral posebno »konstituirati« kot častni svet. Zbornica je storila navedeni sklep, da se zdravniki, ki ne zadostijo dolžnosti prijave ali odglasitve, kaznujejo z globo 50 K, v gotovem namenu, da ga tudi natančno vrši, in ne kot nekako strašilo. Zbornica se je čutila prisiljeno poslužiti se konečno takega relativno strogega sredstva, če je hotela vesešno zadostiti po zakonu jej naloženi dolžnosti natančnega razporeda zbor. obvez. zdravnikov na Kranjskem; kajti po dosedanjih izkušnjah zborniškega načelnstva to ni bilo mogoče s pomočjo doslej uporabljenih sredstev. Vsi naši tozadevni koraki pri političnih oblastvih prve instance so bili zaman in kot dokaz prilagamo tu zaznamek 31 (!) slučajev, v katerih se je opustila prijava ali odglasitev, oziroma je bil zbornica urgirala z ali brez vsepeha. Nam ni bil prijavljen noben slučaj, da bi bila podrejena oblast ali dotični zdravnik dobila ukor oblastvenim potom radi opustitve te zakonito določene dolžnosti. Valed tega ni umesten nasvet, ki nam ga daje visoka c. kr. deželna vlada v omenjenem dopisu z dne 2. aprila 1903, št. 2463, naj namreč prepustimo ureditev te zadeve političnim oblastvom, kajti ta vkljub opetovanim naznanilom zbornice niti poskusila niso napraviti red. Dokaz za vladajoči nered je bil za zadnje volitve v zbornico od visoke c. kr. deželne vlade same sestavljeni ofi cialni imenik volivcev, v katerem je bil še naveden eden že iz Ljubljane izselivi se zdravnik, nasprotno je pa bil izpuščen eden novodošli, nepravilnosti, na katere je opozorilo zborniško načelstvo.

Proti temu odloku c. kr. deželne vlade ne bomo vložili ugovora na notranje ministerstvo, ker smo se že dvakrat prepričali, kako se upošteva opravilene želje zdravniške zbornice.

Z ozirom na v dopisu visoke c. kr. deželne vlade z dne 23. aprila 1903, št. 2438, omenjeni § 8. zakona z dne 22. dec. 1891 si dovoljujemo sledeče pripomniti:

§ 8. vsebuje ravno tako malo kakor ves ostali ponesrečeni zakon kake določbe za slučaj odložitve mandatov, marveč le one za slučaj odklonitve izvolitve zborniških članov, ki so odložili svoje mandate, torej nihče ne more siliti, da bi dalje vodili posle do novih volitev.

Iz navedenega dopisa se da, zdi se nam, sklepati, da visoka c. kr. deželna vlada identificira odložitve mandatov z odklonitvijo izvolitve. Če prav tolmačimo dotični stavek, mora glasom § 8., odst. 3., o dopustnosti odklonitve izvolitve — po mnenju visoke c. kr. deželne vlade identično z odložitvijo mandatov »iz drugih razlogov« (glej § 8., odst. 2.) odločiti načelnstvo. To je v našem slučaju že odločilo v pritrjevalnem smislu; ker pa je tudi načelnstvo odločilo svoje mandate, ga sploh več ni. Vsi člani bivšega načelnstva pa morejo v predležem slučaju brez navedbe razlogov odložiti mandate — oziroma odkloniti izvolitev — sklicujoč se na odst. 2. § 8.

Če pa visoka c. kr. deželna vlada vseh razlogov ni hotela priznati za tehtne, bi bila mogla v najskrajnejem slučaju obsoditi nasle na izgubo volivne pravice, in tudi to le s pomočjo izpodbojne interpretacije § 8., namreč z identificiranjem odložitve mandatov z odklonitvijo izvolitve, in še tedaj bi morala visoka c. kr. deželna vlada izposlovati za-se stališče načelnstva, za kar se pa zopet v zakonu ne nahaja nikaka zaslomba.

Ljubljana, 11. maja 1903.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 22. maja.

V nedeljo na shod v „Mestni Dom“. Iz Hrvatske prihajajo vedno grozovitejša poročila. S krvjo je polita hrvatska zemlja in to samo radi enega človeka in da se vzdrže nepostavne razmere! Avstrijska oblastva so pričela pleniti na ljubo mažaronom celo brzojave, naj se za pokojne žrtve vrše maše

zadušnice. Popolni povod imamo, da se odločno oglasimo v tej zadevi tudi Slovenci. V nedeljo govori Ljubljana in sicer tako jasno in glasno, da se bo čulo do merodajnih faktorjev. Hrvatski naj se da pravica, pa bo mir in ne bo treba tostranski državni polovici mažaronom hiteti na pomoč! Treba je za nedeljski shod, ki se vrši točno ob 10. uri dopoldne, razviti po mestu živahno agitacijo od moža do moža. Naš klic in pozdrav bodi: »V nedeljo v „Mestni Dom“!« Čujemo, da se shoda udeležijo tudi deputacije tržaških Slovencev in Hrvatov in mnogo občinskih odborov ljubljanske okolice.

Osebnosti. Finan. koncipist g. dr. Karol Gallé je imenovan za pristava pri fin. prokuraturi. — V državni železniški svet so za dobo treh let pozvani gg.: Iv. Hribar, Karol Luckmann, Jos. Lenarčič in Vinko Majdič, poslednja dva kot namestnika. — Promoviran je bil danes na dunajskem vseučilišču doktorjem filozofije g. Moric Topolanski, sin g. nadzornika tuk. tobačne tovarne.

Glavna skupščina družbe sv. Cirila in Metoda za Istro bo 28. maja v Opatiji v prostorih društva „Zore“.

Zaroka. Gosp. Josip Lapajne, učitelj v Cerkjah, se je zaročil z gđ. Julijo Vavken.

Poročil se je g. S. Srabotnik, nadučitelj pri Sv. Ivanu pri Spodnjem Dravogradu, z gđ. Hedviko Golob.

Predstavo priredi „Marijina družba“ na Brezovici v nedeljo, dne 24. maja 1903 pri „Jakčevcu“ št. 25. pop. ob 3 uri v proslavo 25-letnega vladanja papeža Leona XIII.: petje, deklamacije in igra: sv. Neža. Vstopnina: Sedeži I. vrste 1 K, II. vrste 80 v, III. in IV. vrste 60 v, V. in VI. vrste 40 v, stojišče 20 v. Čisti dohodek je namenjen za družbeno bandero. Z ozirom na to se preplačila hvaležno sprejemajo.

Državna podpora. Poljedelsko ministerstvo je za zgradbo vodovoda v vaseh Jurjeveca, Breže in Dolnje Laze dovolilo 40% državno podporo v najvišjem znesku 22536 K, izplačljivo v petih letih.

Izlet pevskega zbora „Glasbene Matice“. Prihodno nedeljo, dne 24. maja napravi pevski zbor „Glasb. Matice“ izlet v Podbrezje. Odhod jutraj ob 7. uri z gorenjskim vlakom do Kranja, od tam po kratkem odmoru dve uri peš do Podbrezja, kjer je v gostilni gosp. Pavlina skupni obad. Odhod zvečer ob 7. uri na Podnart, pol ure peš in nato z vlakom. Dohod v Ljubljano tri četrt na 9. uro. Gostje dobro došli!

Pogreb zadržki. Včeraj ob 4. uri popoldne bi morali pokopati v Siški gospi Ursulo Prek. Na mestu so bili že pogrebelci in duhovščina — nosačev pa ni bilo. Morali so na nosače iz Ljubljane čakati tri četrt ure, nakar se je še-le mogel vršiti pogreb.

Častni člani veteranskega društva kranjskogorskega. Na občnem zboru vojaškega in veteranskega društva v Kranjski gori dne 26. aprila so bili izvoljeni častnimi člani društva gospodje: župnik Ludevik Skufca; nadučitelj Josip Bregar, železniški mojster Josip Presser v Trbižu, veletržec Josip Gorup v Raki in lesni trgovec Jakob Janša na Dovjem.

O občnem zboru „Slov. planinskega društva“ priobčeno poročilo jutri. Dekan d. g. Insko iz Žabnice je bil na občnem zboru izvoljen častnim članom.

Stavka zidarskih delavcev se pripravlja v Trstu.

Samomor na očetovem grobu. Na grobu svojega očeta se je v Trstu ustrelil neki Pavel Pogorelec.

Italijanke. Danes v petek prirede tržaške in goriške neodrešenke v Trstu velik koncert v korist stolpu sv. Marka v Benetkah. Da jim ni toliko za stolp, kolikor za politično demonstracijo, je jasno. Na čelu stoji baronesa Gabriela Burgstaller-Bidischini.

Dar. Slavna posojilnica v Celju je darovala slov. kršč. društvu „Domovina“ v Gradcu 20 K. Iskrena hvala!

Hrvatska tragedkinja gospa Matilda Teodorovičeva svojim malim sinom Ljudovito m osnuje soboto dne 23. t. m. zvečer ob 9 uri v „Narodnem domu“ deklamatorični večer. Že od lanskega leta, ravno ob tem času, nam je v najboljem spominu. Tudi po vseh večih krajih naše dežele je namenjena potovati in prirejati enakih vednostnih zabav. — Ker od vsake predstave, ali v Ljubljani ali drugod, prepušča četrtino čistega dohodka »družbi sv.

Cirila in Metoda«, boče naj slav. občinstvu srčno priporočena.

Uvedenje brzojavne službe na c. kr. poštne uradu Ljubljana 2. Na c. kr. poštne uradu Ljubljana 2 uvedla se je dne 19. maja 1903 brzojavna služba, (polna dnevna služba).

Razglas. Razpisuje se mesto poštnega odpravnika pri c. kr. poštne uradu (III/4) v Nemški Loki, pol. okraj Kočevje proti pogodbi in kavciji 400 kron. Letna plača 550 kron; uradni pavšal 140 kron za lokalno dostavljanje poštne pošiljatev. Prošnje v teku dveh tednov na poštne in brzojavno ravnateljstvo v Trstu. — Od c. kr. poštne in brzojavne ravnateljstva.

Ogenj. V torek zvečer ob 11. uri so imeli na Zg. Berniku velik strah. Prijanezu Ster, kovaču in posestniku je začel goriti pod. Ogenj se je hitro širil in predno so bili ljudje po koncu, je že popadel sosedova dva pada — Andreja Kropivnik hšt. 45. Zgorelo je prvemu pod, šupa, svišali, en še skoraj nov voz v vrednosti 120 K in klaja. Zavarovan je bil za 700 K. Andreju Kropivniku pa sta pogorela dva pada in klaja. Zavarovan je bil za 1500 K. Na pomoč so prihiteli domači vaščani s svojo brizgalnico, požarna bramba cerkljanska in vogljanska. Kako je nastal ogenj, ne vemo. Sumi se, da je to storila zlobna roka. Nepoznan človek je tisti večer žugal, ko je šel mimo Kobalčeve hiše: Kar mislim storiti, bom še danes storil!

C. kr. poštnohраниlnični urad na Dunaju je te dni razposlal okrožnico z računom za mesec april. V uradnem delu ista poročila, da se je čekovni promet začel dné 1. maja pri c. kr. poštne uradih avstrijskih v Jopah, v Janini, v Skadru (Albanija). Glede prometa v minoletem mesecu pa povzamemo sledeče podatke: Vložilo se je v oddelku varčevalnem in čekovnem skupaj 2 163.824krat v znesku 549 016 368 K 15 h. od tega po našh krajih na Stajarskem 103 761krat za 16 567 688 K, po Koroškem 32 235krat za 5 520 871 K, po Kranjskem 26 324krat za 4 703 007 K, po Primorji (Gorica Gradiška-Istra-Trst) 42 157krat za 8 394 870 K, po Dalmaciji 16 144krat za 2 570 988 K; v rnilo se je pa v obah oddelkih skupaj 616 865krat za 570 235 920 K 99 h. od tega po našh krajih pride na Stajarsko 17 900krat za 8 094 509, na Koroško 5 277krat za 1 780 305 K, na Kranjsko 5 809krat za 2 178 790 K, na Primorsko 10 151krat za 3 621 747 K, na Dalmacijo 2 770krat za 834 765 K. Od dné 12. januarja 1883 ko je zavod začel posloovati, se je do zdaj po državi vložilo 225 466 435krat v skupnem znesku za 56 659 149 022 K 53 h. Izvezlo pa 61 268 348krat za 56 279 054 855 K 63 h. tako je v blagajnici preostalo čistih 380 094 168 K 90 h. Med izplačili nahaja se znesek 141 038 119 K, za kar je urad vložnikom po želji kupil in odplesal vrednostnih listin. Varčevalci imajo 18 062 knjig-rentovnic, ki so vredne 95 812 079 K, potem 1 649 130 vložnih in 53 723 čekovnih knjižic. Ob svojo knjigo vložnic je v računstvenem mesecu prišlo 185 vložnikov, med njimi trije lastniki knjižice z besedilom tudi slovenskim: dve knjižici izdala je pošta v Ljubljani 1, tretjo pa ona v Trebnjem, prva knjižica velja 2 K 08 h. druga 21 K, tretja 60 K, pravico do nove knjižice ima prvi vložnik dne 17. maja drugi 8. maja, tretji 14. maja, t. j. v slučaju če se zgubljena knjižica še ni našla. Novo pošto z nabiralnico je dobil kraj Blato na Korčtem, a pošta Jesenice je v »nemškem« besedilu dobila pristavek »na Kranjskem«. V odstavku za »osebne vesti« tiskano je 96 imen, katerih nosilci so dosegli višjo službo, a porčevalci ne more zaslediti med njimi nobenega Slovenca. Ko so bile napisane predstoječe vrstice, vzal je pisalec istih v roke imenik poštne uradnikov ter tam našel, da je večina uslužbencev pri c. kr. poštnohраниlničnem uradu rodom na Dunaju, n. pr. na strani 259 tiskano je 48 imen, a med njimi je 31 imen uradnikov z rojstvenim krajem Beč ali Dunaj, na strani 257 je med 48 imeni uradnikov 22 Dunajčanov. — V neuradnem delu okrožnica priobčuje črtice o poštne branilnici na Ogrskem, Taljanskem, Nizozemskem, Švedskem.

Ljubljanske novice.

Zanimivo veselico priredi »Katoliško društvo za delavke« prihodnjo nedeljo v dvorani »Katal. Doma«. Vspored: J. Kocijančič: »Majnik«. Poje društven zbor. F. Ferjančič: Plevice, poje društven zbor. Vilhar-F. Ferjančič: Planinarica, društven zbor. Dr. Jos. Debevec: Junaške Blejke. Izvirna narodna igra s petjem v VII. slikah. I. slika: Prvi sum. Blejke postanejo pozorne. — II. slika: Francoski razglas. Blejke sklenejo odpor. — III. slika: Izdajavec. Namen, oropati cerkev na otoku, gotova stvar. — IV. slika: Blejke pripravljene na boj za Marijo. — V. slika: Še ena nevarnost. Zadnji čoln se odstrani. — VI. slika: V cerkvi M. B. na otoku. — VII. slika: Boj in rešitev. Godi se na Bledu 1. 1813, proti koncu francoske vlade na

Kranjske. Vstopnina: Sedeži 1. vrste 50 kr., 2. vrste 40 kr., 3. vrste 30 kr., 4. vrste 20 kr., stojališča za ude 10 kr., neude 15 kr. Začetek ob 7 uri zvečer.

Zaprte brivnice v nedeljo. Od mnogih strani se čuje želja, da bi gg. lastniki tukajšnjih brivnic prihodnjo nedeljo pred deseto uro dopoludne z ozirom na shod v »Mestnem domu« svoje brivnice zaprli. Upamo, da se bodo vsi gg. mojstri ozirali na to željo in tako omogočili udeležbo svojim pomočnikom.

Umrl je danes moker in hišni posestnik na Poljanah g. Franc Jerman. Bil je samo par dni bolan. N. v m. p.

Umrla je v Ljubljani gospa Lujiza Handl.

Petindvajsetletnica okupacije Bosne in Hercegovine. Odbor za praznik 25. letnice bosno-hercegovinske okupacije se je zbral na praznik vnebohoda dne 21. maja, v steklenem salonu pri »Zvezdi« v prav obilnem številu; prišlo je 19 odbornikov, nekateri tudi iz oddaljenih krajev. Začasni predsednik prof. dr. Ivan Svetina je pozdravil navzoče ter jih pozval, naj si izvolijo stalnega predsednika in ožji odbor nekaterih v Ljubljani stanujočih mož. Temu ožjemu odboru bo naloga izvršiti program, ki naj se danes v glavnih potezih sestavi, ter ukreniti vse posrednosti, ki so potrebne, da se primerno obhaja pomenljiva 25letnica. On rad prevzame cerkveno opravilo pri slavnosti, stalnega predsedništva ali izvolitve v ožji odbor pa bi ne mogel prevzeti, ker v politični dobi ne biva v Ljubljani. Predsednikom je bil potem z vzklicem izvoljen gosp. Anton Gorše, hišni posestnik v Ljubljani, njegovim namestnikom g. Leopold Roth, c. kr. vodja pomožnega urada finančne direkcije in denarničarjem g. Albert Pogacnik, c. kr. sodn. oficijal. V ožji odbor so bili poleg teh izvoljeni še gg. Mihael Baloh, prezidijski služabnik dež. odbora, Ivan Belič, gostilničar, Lovrenc Blaznik, hišni posestnik, Francisek Jenko, oskrbnik »Količaja«, Ivan Ženko, c. kr. uradnik pri okr. glavarstvu v Ljubljani. Zivahnega razgovora o programu so se med drugimi zlasti udeleževali gg. župnik Hönigman iz Kroke, predsednik Gorše, oficijal Pogacnik. Sklenilo se je, da se bode slavnost obhajala na praznik Marijinega Vnebovzetja, dne 15. avgusta. Ob 10. uri bo vs. maša in pridiga na Rožniku, opoldne skupno kosilo samo za bojovnike, ki so bili ob okupaciji v Bosni ali Hercegovini, v primerno okrašenih prostorih g. predsednika Antona Goršeta pri »Novem svetu«, popoldne ravnotam ljudska veselica, katere se bode za malo vstopnino smel vsakdo udeležiti. Vojaška godba je od vojaškega načelnikstva že obljubljena. Naprosi se tudi pevsko društvo »Slavec«, da bode oskrbovalo petje pri službi božji in pri veselici. Podrobnosti ukrene in preskrbi ožji odbor. Odborniki širšega odbora in vsi zavedni bojovniki naj opozarjajo sobojevnike v svojem okraju na to slavnost, da bo udeležba vsesplošna in se iz raznih krajev zopet snidejo stari znanci in prijatelji. G. oficijal Pogacnik je stavil še sledeči predlog, ki je bil tudi sprejet: Ako bi vstopnina k ljudski veselici z morebitnimi prostovoljnimi darovi kaj presegala stroške za prirediteljske slavnosti, naj se preostanek izroči odboru za postavljanje spomenka v Bosni in Hercegovini padlim domačim vojakom. Ta odbor je že pred potresom nabral precejšno svoto, ob potresu je svoje delovanje ustavil, a je hoče sedaj nadaljevati. Med zborovanjem je došel telegram iz Zveznikov, glaseč se: »Ziveli hrabri vojniki še 100 let! Demšar«, — ki je vzbudil občno veselost. Ko se je g. oficijal Pogacnik še zahvalil dosedanjemu začasnemu predsedniku za njegovo delovanje, je zaključil novi predsednik g. Gorše zborovanje — zaključivši ob navdušenem pritjevanju vseh navzočih trikratni »živio! in »slava!« najvišjemu vojnemu gospodu, cesarju Francu Jožetu I.

Društvene godbe izredni občni zbor, ki se v soboto dne 16. t. m. zaradi nepričakovanih ovir ni mogel vršiti, je določen na ponedeljek dne 25. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih hotela Strukelj. Na dnevnem redu je: 1. Citanje zapisnika zadnje zborove seje. 2. Poročilo blaginjskovo. 3. Sklepanje zaradi razdruženja. 4. Služajnosti.

Občni zbor stavbinskega uradnega društva se je vršil v sredo. Doslej je pristopilo 34 članov.

Ženska ura najdena. V soboto zvečer je našel dijak Dav. Dimnik na Dunajski cesti pred gostilno »pri Figovcu« zlato žensko uro in verižico, katero je bila izgubila soproga nekega uradnika.

Nočni nemirneži. Po Zabjeku in po Karlovske cesti so danes ponoči prav glasno prepevali, vriskali in razgrajali mladi pisarji. Nekaj jih je menda policija polovila in vtaknila v zapor.

Mestne ječe prazne. Na magistratu niso večeraj dopoludne imeli v zaporih nobenega jetnika. Bele zastave pa le niso razobesili.

Na železnici ponesrečili. Martin Bizjak, 26 let star, stanujoč v Cegnarjevih ulicah

št. 10 se je danes opoldne na južnem kolodvoru ponesrečil. Ko je pripeljal vozove, sta ga dva pušarja prišla in mu desno roko nad komolcem odtrgala, levo pa zmečkala. Pripeljali so ga z izvoščkom v deželno bolnico.

V Ameriko. Danes ponoči je odotovalo s tukajšnjega južnega kolodvora 23 oseb s Kranjskega v Ameriko.

Ponarejeni 20-vinarji se izdajajo v Ljubljani.

Dogodki na Hrvaškem.

S Hrvatskega prihaja toliko vestij in tako strahovitih, da se človek z začudenjem vprašuje, kako se more kaj tako nezaslišanega goditi v Evropi in v okviru naše države. Mažaronska predrznost je prikipela do vrhunca! Včeraj je bilo radi tega tudi v Ljubljani prebivalstvo skrajno ogorčeno, ko je iz posebne priloge »Slovenskega lista« izvedelo o nečuvnih dogodkih zadnjih dni.

Tržaška »Edinost« je izdala na posebnem listku to-le poročilo:

Zagreb, 20. (Privatno. Od Zagreba do štajerske meje v pismu in od tu brzojavno.) V žalosti pošiljam vam sledeče vesti, ker mi srce bije, ne morem vse podrobnosti napisati. Včeraj je bilo 21 oboščenih in 40 ubitih. Položaj neizmerno grozen in resen. Ne vse, kaj se more danes zgoditi. Danes je obletnica po smrti hrvatskega bana Jelačića. Sto Bog daj sreča junaka! Pozdravite brate Slovence!

O sobotnih dogodkih so poleg te vesti v posebni prilogi »Slov. lista« tudi ta-le poročila:

Zagreb. Mesto je v črnih zastavah. Spomenik bana Jelačića je zvečer ljudstvo razsvetlilo.

Zagreb. Pri sobotnih demonstracijah je bilo 350 oseb aretiranih. Občinstvo, ki je bežalo v bolnico in v univerzo, so policaji v poslopju zaprli in aretirali. Iz tovarne Rakus je letelo na policijo kamenje. Vse osobe tovarne je aretirano. Vsi brzojavni uradi so imeli celo noč službo za vlado.

Praga. Tu je bil velik shod za Hrvato.

Reka. Po vsej okolici so pretrgane brzojavne zveze.

Zagreb. V Garešnici je aretiranih 100 kmetov. Na treh vozeh so pripeljali ranjence v bolnico. Mnogo oseb mrtvih. Podrobnosti se ne izvedo, ker je kraj blokiran. V jastrebarskem okraju je splošna vstaja naroda. Tja je odšlo vojaštvo.

Reka. V Bakru velikanske demonstracije. Več vojakov ranjenih od kamenja. Množica je vpila: »Proč z banom ali pa umremo!« Vojaštvo se pomnoži.

Iz tega sledi, da mora biti posebno v okraju Križevci strašna grozovlada. Okolu in okolu je nastavljeno vojaštvo tako, da se o dogodkih v okraju ne more izvedeti veliko podrobnosti. V znak sožalja z brati Hrvati je včeraj ljubljansko kršćansko socialno delavstvo po sestanku svojih zaupnikov iz »Katol. Doma« razobesilo črno zastavo. Tudi v Vevčah pri Ljubljani so na delavskih domovih črne zastave.

Iz Grada je prišla v Ljubljano naslednja hrvatska brzojavka:

Ushjed pobiljih informacija vijest je pouzdara, da je u Križevcima ustreljeno 40 rodoljuba, dva obješena.

Iz Splita nam brzojavljajo:

Općinsko vijeće Splita jutros je, na predlog dr. Deškovića u znak žalosti za poginulim u Hrvatskoj, obustavilo sjednicu. Vijeće je izglasalo 1000 Kr. u pomoć postradalim u Hrvatskoj. Oba prijedloga primjena jednoglasno. Vijećnici pak izmognu sebe sakupiti u istih mah 1000 Kr.

Po gradu se kupe daljni priloz. (Naj bi v tem oziru se tudi v Ljubljani kaj storilo, na čelu tej akciji pa bodi tudi v Ljubljani občinski svet! Opomba uredništva.)

V Dubrovniku so danes v cerkvi sv. Vlaha za dušnice za padle hrvatske žrtve. Občinstvo se poziva k udeležbi s črno obrobjenimi listi.

V Bakru in v občini Plase so bile velike demonstracije. Demonstrantje so razdrli železniški tir, prerezali brzojavne zveze. Vojaštvo je razpodelo demonstrante.

Pri sobotnih demonstracijah v Zagrebu je na peti iz cerkve do 6000 pevcev po mestu pelo »Liepa naša domovina«. To je bil velikanski spreved! Na venci, s katerimi je ljudstvo okrasilo Jelačićev spomenik, je posebno vzbujal pozornost venec z napisom: »Vrnise, ban Jelačić, da nam zopet zasine solnce s vobode!«

Ko je v soboto zvečer množica prišla Jelačićev spomenik razsvetljevati, je policija

naokolišla množico, češ, da razsvetljave ne pripusti. Policija in vojniki so z golimi sabljami ali nad množico ter so jo tako razgnali s trga.

Tudi ob tej priliki je bilo več oseb aretiranih. Ponoči od sobote na nedeljo je zopet prišlo v Zagrebu do velikih nemirov. Ko je zvečer oborožena sila iz raznih ulic razpršila demonstrante in je bilo zvečer 60 oseb, mej njimi tudi nekaj dam, aretiranih, se je vršil na drugi strani Save velik shod, na katerem je bilo 3000 oseb. Na shodu se je sklenilo oprostiti aretirane osebe in naokolišiti sodno poslopje, na katerega dvorišču so morali aretiranci prečuti noč, ker vseh niso mogli spraviti v že itak prenapolnjene zapore. Policija je bila hitro obveščena o tej nameri in je šla k zaporom se pomikajoči množici nasproti. Prišlo je do cestnega boja. Demonstrante so naokolišili policaji z golimi sabljami. Gost dež kamenja se je usul na policijo. Policaji so z golimi sabljami bili v množico. Veliko oseb je bilo nevarno ranjenih. Tri osebe so morale takoj prenesti v bolnico. Tudi več policajev je bilo ranjenih. Ob 2. uri zjutraj je nastal še-le po Zagrebu mir in je vojaštvo odšlo v vojašnice. Tudi včeraj je prišlo v Zagrebu do nekaterih prask, 30 bosenskih dijakov je zagrebška policija zaprla.

V Senju se je občinstvo spopadlo z vojaštvom. Mnogo oseb je tudi tu bilo aretiranih. V Križevcih je bilo včeraj zopet 150 oseb aretiranih. V Bribiru je množica demolirala občinsko hišo in je raztrgala na kose banovo sliko, ki je visela v občinski hiši.

Iz Garešnice je privedenih v Križevce 60 zvezanih moških in 36 žensk. V Grašini, v križevskem okraju, je bila bitka prebivalstva z orožništvom. Več oseb je mrtvih in nekaj ranjenih. Orožniki množice niso zmogli in jim je prišlo na pomoč konjenstvo iz Križevca. 100 aretiranih upornih kmetov so s odili preki sod.

Iz Samobora je moral pobegniti saborski podpredsednik Francisci, ker ga razdraženi demonstrantje povsod iščejo. O velikih nemirih se poroča iz Jaske. V Brodu na Savi po 9. uri zvečer ne sme nihče več na ulico. Kdor se pokaže po 9. uri zvečer na cesti, ga aretirajo. Kolodvor straži dan in noč vojaštvo. V Novo Gradiško je poslano orožništvo, vojaštvo je rekvirirano. V Vrbovi, kjer je vrelec zdravilne vode, je narod spominsko ploščo bana Khuen Hedervarija razbil na drobne kosce. Vojaki in orožniki so popolnoma izmučeni od službe, katero vrše dan in noč. V Primorju so povsod razbiti mažarski napisi. Na razne kraje Hrvatske in Slavonije so prišle iz Grada brzojavke, naj se razobesijo v znak žalosti nad dogodki v križevskem okraju črne zastave. Te brzojavke so bile, ko so odšle na Hrvatsko, zaplenjene.

Po Sušaku so na vseh straneh postavljene straže. Radi demonstracij na železniški progi od Plasa do Sušaka je došlo tja zopet novo vojaštvo s posebnim vlakom. Na Reko je iz Karlovca došel bataljon Rumbergovcev, ki so bili razdeljeni nato po primorskih mestih.

O grofu Khuen Hedervariju se poroča, da je tedni v Zagrebu prišel na šetališče Cmrok. A kako! Pred njim in za njim so korakali orožniki, okoli in okoli pa so ga obdajali policijski agentje. Na njegovi desni je korakal grof St. Erdödy, na levi njegov ljubimec Vladimir Kresić. Tudi za vsakim drevosom je stal policijski agent. Tako je ban priljubljen narodu!

Preiskave proti aretiranim bo v Zagrebu vodil po svoji mažaronski »energiji« znani Ferić

Ravnatelj prometnega ravnateljstva si nič več ne upa spati doma in spi na kolodvoru v salonskem spalnem vozu.

Danes smo še-le prejeli iz Zagreba »Obzor« od 19. t. m., seve v drugem izdanju. Zagrebški listi od srede niso došli v Ljubljano.

Po Ljubljani je bilo po drevosih šetališč nalepljeno veliko listkov — pozivov na nedeljski shod v »Mestni Dom«. Policaji so jih trgali.

»Edinosti« se javlja, da so bile tudi po Istri in v Dalmaciji konfiscirane vse brzojavke, ki so došle hrvatskim občinam, naj se po cerkvah čitajo za duše in večni pokoj hrvatskih sinov, ki so v borbi za narodna prava bili ubiti 18. t. m. od smrtonosnega svınca iz orožniških in vojaških pušk po raznih krajih Hrvatske. Te konfiskacije v Avstriji so voleznačilne za razmere, v katerih živimo.

Poročevalci nekaterih židovskih listov dunajskih, kakor čujemo, trdijo, da vesti o obešencih ne bodo resnične. Vsekakor je prava kontrola o tem onemogočena, ker je križevski okraj blokiran in ker se na dvoriščih ječ zgodi lahko marsikaj, kar menijo mažaroni prikriti.

O demonstracijah povodom obletnice smrti bana Jelačića se poroča, da je hotela

policija množico razpediti takoj, ko je prišla iz cerkve, a pred policijo se je vstopila baronica Ožegović in zaklicala policajem, naj najprvo njo udarijo. Nato je policija pustila množico naprej.

Ker je policija udrila v sredo v zagrebško vseučilišče, ko je okolu in okolu prej postavila kordon vojaštva, in preiskala pod vodstvom policijskega šefa Mihičića v vseučilišču pobeglih dijakov ter je aretirala 31 dijakov, je rektor Klaić šel z dijaki na policijo, a ni nič opravil.

Za danes v petek sklicuje rektor Klaić akademsko sejo, na kar bo šel z vseučiliščniki pred bana ter zahteval, naj Mihičića odpusti, ali pa bo on, rektor Klaić, odstopil, ter bo stopil na čelo vseučiliščnikom, katere bo podučil, kaj naj v tem slučaju store. Skoro gotovo bo de oblast vseučilišče za en mesec zaprla.

Vseh vencev na spomeniku Jelačićevem je sedaj 40. Kamen se niti ne vidi. Ginjivo je bilo včeraj dopoludne gledati v Zagreb došle kmete in kmetice, ki so polagali cvetke na spomenik slavnega junaka. Policijski komisar Günter je bil pri demonstracijah ranjen od Rakusovih pomočnikov. Tudi g. Rakus je zaprt.

V neki hiši v Nikoličevi ulici je policija zaprla vse stanovalce. Na vseučilišču je pri demonstracijah v sredo pobeglo do 300 ljudi, od katerih je pa večina poskakala na dvorišče in preko zida v samostan ter je pobegnila skozi cerkev. Ko je vojaštvo napravilo okolu in okolu kordon, je bilo na vseučilišču samo nekaj vseučiliščnikov. Zapor so v Zagrebu tako polni, da je oblast najela neko novo hišo za zapore. Po Zagrebu se sprehajajo ljudje v črnih oblekah. V izložbah mnogih zagrebških se vidijo okrašene podobe bana Jelačića. Policija je zapovedala, da se črne zastave morajo raz hiš odstraniti.

Stiri stotnije pešpolkov številka 48 in 76 v Sopronju so dobile povelje, naj se takoj pod poveljstvom majorja Sternberga odpeljejo v Zagreb.

Zupan Manjkas iz Kojakovca je pribežal v Zagreb. Ljudstvo ga je hotelo ubiti.

Opozicijsalni poslanci so povprašali, kedaj bo sodnijska razprava proti zaprtemu uredniku »Obzora« g. Pasariću. Pri sodišču se je nato odgovorilo, da ne prej, predno ne dobe tudi Hinka Sirovatko.

Pri večerajšnjih demonstracijah v Zagrebu je neki policaj padel s konja. Dame so prišle ploskati, moške so ga pa strahovito nabili. Nato je nastopila proti demonstrantom stotnja 16. hrvatskega polka. Demonstrantje so te vojake pozdravili s klici: »Zivela hrvatska vojska!« »Zivel kralj!«

Pri Jaski so demonstrantje razdrli neko železniško čuvajno hišo. Streljalo se je. Podrobnosti še ni. Ondi je 27. pešpolk iz Ljubljane.

Senzacionalne vesti. Iz Trsta piše prijatelj:

Semkaj prihajajo grozne vesti iz Hrvatske.

Včerajšnja priloga »Edinosti« ste pač dobili, da je bilo, menda 19. t. m., obešanih 21 oseb, ustreljenih pa 40.

Danes je telefoniral neki prijatelj nekemu tuk. uredniku, da je prišel dobro nam znan duhovnik s Hrvatske v Trst, ter rekel, da je bilo včeraj 20. t. m. obešanih 38 oseb. Nismo pa mogli doslej doznati, kje: ali v celi Hrvatski ali v Zagrebu, kjer še vendar ni nagie sodbe.

Jutri odpotujejo odlični Hrvatje iz Dalmacije in Primorja — izvečine poslanci — katerim se pridružit tudi nekaj Slovencev, čez Reko v Budimpešto, kjer zaprosijo avdienco pri cesarju v stvari Hrvatske. — Še nekaj čujem ravno kar: Isti duhovnik pravi: da se je polk Leopoldovcev uprl! Leopoldovci so 53 (hrvatski) polk v Zagrebu.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani.

Umorjen ruski guverner. V Ufa je bil v ondtnem mestnem parku od dveh zločincev ustreljen ruski guverner Bogdanovič — Dijak vsled pijanosti umrl. Dva visokošola na Dunaju sta se predvčerajšnjim tako napila, da je eden vsled zastrupljenja z alkoholom umrl. — Zastrupila se je v Trstu 21-letna Marija Kraus. — Velikanski ogenj je v St. Hyacinthu, kakor se poroča iz Montreala uničil 200 poslopij.

Društva.

(Slovenska Matica.) CXXXII. odbora seja »Slovenske Matice« bo v Ljubljani, v sredo dne 27. vel. travna 1903. l. ob petih popoldne v društveni pisarni. Spored: 1. Naznanila predsedništva. 2. Potrditev zapisnika o CXXXI. odborovi seji. 3. Poročilo o računih za l. 1902. 4. Poročilo o pri-

Telefonska in brzojavna poročila.

Blamirana liberalna državno-zborska trojica.

Dunaj, 22. maja. V današnji seji drž. zbora je prišla na vrsto zadeva glede izročitve dr. Šusteršiča sodišču radi tožbe nekega Kolariča, ki se je čutil žaljenega na časti. Imunitetni odsek je sklenil, da se dr. Šusteršič ne izroči, v današnji seji drž. zbornice je pa predlagal socialni demokrat (!) Pernerstorfer, naj dr. Šusteršiča izroči sodišču. Pri glasovanju je bil Pernerstorferjev predlog odklonjen in sprejet predlog imunitetnega odseka, da se dr. Šusteršič ne izroči sodišču. Za Pernerstorferjev predlog je glasovala nemška levica, socialni demokratje in slovenski liberalci: Tavčar, Ferjančič, Plantan. Talianca treh slovenskih liberalnih poslancev z nemško levico ni imela nobene uspeha in je donesla trojici le novo blamažo. Za predlog imunitetnega odseka so glasovale vse slovanske stranke, izvemši treh slovenskih liberalcev, katoliški centum, antisemitje. Mladočehi so v dvorani glasovanje slovenskih liberalcev na ves glas ostro kritizirali, posebno glasno je liberalcem klical posl. Breznovski.

Dunaj, 22. maja. (C. B.) Vlada je danes zbornici predložila proročunski provizorij za drugo polovico leta. — Pri razpravi o vsprejemem delu Biankinijevega predloga je naglašal Körber, da se ni uvedla preiskava proti nobeni ljubljanski tiskarni, vlada torej ne more opravičevati ne uvedenih preiskav. Današnja naznanila Biankinijeva o dogodkih na Hrvaškem označuje Körber za pretirana, posebno vest, da je bilo 21 obeh in 40 sicer ubitih. Glede uporabe armade na Hrvaškem pravi Körber, da je skupna armada dolžna, na zahtevo obehstranskih vlad skrbeti za mir in red v državi. Predlog Biankinijev, naj se o Koerberjevem govoru otvori debata, je bil odklonjen s 84 proti 78 glasovom, kar je povzročilo velik vihar med Jugoslovani in češkimi radikali. — Minister Hartel je odgovarjal na Malfattijevo interpelacijo, rekoč, da se bo zbornica kmalu pečala z vprašenjem, kje naj se nameste italijanski vseučil. kurzi. Demonstracije v Inomostu bo vlada skušala omejiti. Slednjič sta še finančni in domobranski minister odgovarjala na razne interpelacije, nakar se je pričela razprava o predlogih imunitetnega odseka.

Dunaj, 22. maja. Cesar je došel iz Budimpešte sem.

Dunaj, 22. maja. Danes popoldne so bili hrvatski državni poslanci pri ministerskem predsedniku Körberju s prošnjo, naj se jim da avdienco pri cesarju. Körber ni hotel dati jasnega odgovora.

Dunaj, 22. maja. Iz Dalmacije je došlo jugoslovanskim poslancem 35 brzojavk, ki zahtevajo, naj jugoslovanski poslanci z ozirom na razmere na Hrvaškem prosijo avdienco pri cesarju.

Dunaj, 22. maja. Takoj, ko se vrne cesar iz Budimpešte, naprosijo dalmatinski hrvatski poslanci avdienco pri cesarju, da mu pojasnijo razmere na Hrvaškem. V deputaciji bodo vsi dalmatinski hrvatski poslanci. Vodil jih bo držav. poslanec Ivčević.

Dunaj, 22. maja. Poslanec Borčić je brzojavil cesarju, naj pomilosti na Hrvaškem na smrt obsojene osebe in naj ustavi prelivanje krvi.

Dunaj, 22. maja. Vlada je predložila proročunski provizorij za čas od 1. julija do 31. avgusta. Mladočehi groze z obstrukcijo, ni pa izključeno,

da se tej obstrukciji z ozirom na vladno stališče napram Jugoslovanom pridružejo tudi Jugoslovani.

Djakovo, 22. maja. Škof Strossmayer je družinam na Hrvaškem padlih žrtev določil letno podporo. Vlada mu je prepovedala izplačilo te podpore.

Zader, 22. maja. Z veliko napatostjo se po vsej Dalmaciji pričakuje poročila, dobe ljudski zastopniki avdienco pri cesarju.

Zader, 22. maja. Danes so preko Budimpešte odpotovali na Dunaj hrvatski deželni poslanci dalmatinski, mej njimi Trumbić, da poskusijo dobiti avdienco pri cesarju.

Zagreb, 22. maja. Namen Tomašičevega govora je omiliti debato o podaljšanju proračunskega provizorija v hrvaškem saboru, ki se sestane meseca junija. Opozicija je pa sklenila porabiti najskrajnejša sredstva, da prepreči dovoljenje provizorija.

Zagreb, 22. maja. Ban je izdal odlok, da se smejo opozicionalni listi omejiti samo na poročila vladnih glasil, ker sicer takoj zapre opozicijske tiskarne.

Zagreb, 22. maja. Bolnice so prenapolnjene.

Sarajevo, 22. maja. Nadškof Stadler in drugi hrvatski duhovniški dostojanstveniki nameravajo prositi za avdienco pri cesarju, pojasniti mu nezakonitosti bana Khuen Hedervarya in prositi cesarja, naj bana odstavi.

Gradec, 22. maja. Danes zjutraj je priobčila „Tagespost“ naslednjo brzojavko iz Zagreba: V glavnem mestu in po vsej Hrvaški je vstaja. Na zagrebških cestah se vrše neprenehoma boji.

Gradec, 22. maja. Tukajšnji hrvatski krogi vstrajajo pri tem, da je bilo v okraju Križevci nekaj oseb že obeh in. Prošnja za pomiloščenje je bila odbita.

Umrlj so:

18. maja. Jerica Jenko, hišina, 59 let, Dunajska cesta 6, jetika.

19. maja. Katarina Bezljaj, črevljarjeva žena, 54 let, Krakovski nasip 14, pljučnica. — Karol Verhovec, poselnik sin, 2 leti, Poljanska cesta 64, črevesni katar.

20. maja. Marija Pirnat, delavčeva žena, 54 let, Pred Prulami 21, jetika.

V bolnišnici:

17. maja. Marija Mlakar, kajzarica, 55 let, Nephritis Insufficient cordis

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m, srednji zračni tlak 746,0 mm

Daj	Čas opazovanja	Stanje barometra, v mm.	Temperatura po Celsiju	Vetrovi.	Nebo	Padavina v 24 urah, v mm.
20	9. zveč.	737,7	12,0	sl. szah.	jasno	0,0
21	2. zjut.	740,5	8,1	brezve.	megla	0,0
21	2. popol.	739,5	21,2	sl. jug.	del. obl.	
21	9. zveč.	741,8	14,1	brezve.	del. obl.	
22	7. zjut.	742,9	10,5	sl. vzh.	jasno	0,0
22	2. popol.	741,2	22,4	sr. jug.	del. obl.	

Srednja temperatura srede 12,6° norm. 14,6°
Srednja temperatura četrtka 14,5°, normale, 14,8

Dunajska borza

dné 22. maja.

Skupni državni dolg v notah	100,55
Skupni državni dolg v srebru	100,30
Avstrijska zlata renta 4%	121,35
Avstrijska krona renta 4%	101,10
Avstrijska inv. renta 3 1/2%	93,25
Ogrska zlata renta 4%	121,20
Ogrska krona renta 4%	99,40
Ogrska inv. renta 3 1/2%	91,70
Avstro-ogrski bančni delnice	16,25
Kreditne delnice	669,—
London vista	239,60
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. v.	117,15
20 mark	23,41
20 frankov	19,07
Italijanski bankovci	95,25
C. kr. cekini	11,30

Laki za kočije, podstavke in razkrojljivi laki

tvrdke W. Harland in sin v Londonu so izmed vseh lakov, kar se jih izdeluje na Angleškem, priznajo najboljši, ker se hitro suše ob vsakem letnem času in dajo izredno krasen lesk. Ti laki so najtrpežnejši in ne povzročajo niti marog, niti ne postanejo blede. Dobé se po tovarniški ceni pri tvrdki **BRATA EBERL v Ljubljani**, Franciskanske ulice.

Vnanja naročila proti povzetju.

9 11-10

Zgaga, napenjanje, riganje, glavobol, hudo srčno utripanje, nespečnost, začasno bljuvanje

so znamenja želodčnih in črevesnih bolezni, katere ne gre prezirati. V odstranjenju tega zlega naj se pije rogaški »tem-plov vrec«, kar priporočajo tudi zdravniki. Bogaški »Styria vrec« je močnejši, a piti se sme le perijodno. 574

I. okrajna hranilnica in posojilnica v Kamniku
registrov. zadruga z omejeno zavezo, sklicuje

XIV. redni občni zbor
dné 28. maja t. l. ob 3. uri pop.
v posojilnični pisarni,
ker ni bil občni zbor dné 10. t. m. sklepčen.

Dnevni red:

1. Poročilo letnega računa in bilance.
2. Potrditev letnega računa in bilance.
3. Razdelitev čistega dobička.
4. Izvolitev načelstva, računskega pregledovalca in njegovega namestnika.
5. Privolenje remuneracije načelstvu.

Kamnik, 24. aprila 1903.

713 1—1

Načelstvo.

Vabilo.

„Prvo občno konsumno društvo“
v Radečah pri Zidanem mostu
registr. zadruga z neomej. poročtvom
vabi na

redni občni zbor

kateri se bode vršil
dné 7. junija 1903 ob 3. uri pop.
v dvorani „Nar. doma“ v Radečah
s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo računskih preglednikov.
3. Odobritev letnega računa za l. 1902.
4. Dopolnilna volitev.
5. Dopolnilna volitev pregledovalnega odseka.
6. Slučajnosti.

V slučaju, da bi ob 3. uri sklicani občni zbor ne bil sklepčen, se vrši ob pol 4. uri drugi, pri katerem se bode sklepalo neglede na število prisotnih članov.

Načelstvo.

Gostilna „Pod Gozdom“ na Dolenjski cesti.

Vabilo
k
otvoritvi gostilni-
škega vrta
ki se vrši
nedeljo, dne 24. maja
s sodelovanjem slavne vojaške
godbe c. kr. pešpolka štev. 27.

Začetek točno ob 3. uri popoldan.
Vstopnina 10 kr.
Ob 6. uri se spusti veliki zrakoplov, v mraku se zažiga umetni ogenj in rakete.
Ob neugodnem vremenu se preloži veselica na binkoštno nedeljo ob isti uri.
K mnogobrojni udeležbi vabita najljubše
Josip in Antonija Plankar.

688 2—2

Gostilna „Pod Gozdom“ na Dolenjski cesti.

Med. Univ.
Dr. Konstantin vitez Foedransperg
dosedaj službujoč skozi štiri leta kot sekundarij na vs. h oddelkih deželne bolnišnice, oziroma kot asistent na porodniškem in na oddelku za ženske bolezni
ordinira
v Ljubljani, Sv. Jakoba trg št. 7, I. nadstr.
od 1/9.—11. ure dopoldne in od 3.—4. ure pop.

704 2—2